

INFORMATIONSBLAD FÖR PERSONALEN I ORREFORS AB

Nr 5 Juni 1992

Redaktör: Birgitta Ottosson

Ansvarig utgivare: Germund Johansson

H. M. Konungen vid Kosta Glasbruks 250-års jubileum

Fredagen den 22 maj

blev den verkliga jubileumsdagen för Kosta glasbruk. Dagen inleddes med Kungabesök och slutade med folkfest. Solsken inramade och mer perfekt än denna kan en festdag knappast bli. Kungssången sjöngs av Mats Woijdkow och skolbarnen till akompanjemang av Kosta musikkår.

Hyttgården och fabriksfasaderna hade fått en rejäl uppfräschning inför Kungens besök och jubileumsfestligheterna.

Välkomsttal

VD Göran Bernhoff hälsade H M Konungen välkommen till Kosta, med tillbakablickar på brukets 250 åriga tillvaro.

Anders **K**oskull

Grundare av Kosta Glasbruk och namngivare åt bruk och samhälle

I de noggrant förda bruksböckerna, som finns bevarade ända sedan 1741, kan vi idag följa brukets öden från projekterings stadiet.

"Kosta glasbruk har under alla år trotsat svårigheter och elände och till och med det som synt vara förnuftigt. Rädsla har saknats. Dagens glasarbetare, konstnärer och tjänstemän står som värdiga symboler för det oerhörda engagemang som alltid funnits på Kosta för glasets framtid", slutade Göran Bernhoff sitt hälsningstal.

H. M. Konung Carl XVI Gustaf

erinrade i sitt tal om att man på Stockholms slott fortfarande kan blicka ut genom fönsterrutor som är tillverkade på Kosta under brukets första år. Riksdagens bröllopgåva till Kung och Drottning var en servis från Kosta, som man gärna dukar med vid officiella middagar. Kungen knöt också an till tidigare besök vid bruket.

Musikkåren

När nu Kostas anställda stod på hyttgården under kungabesöket kunde man uppleva de historiska vingslagen runt bruket. Musikkåren spelade idag, som man gjort sedan starten 1873, under festdagar vid bruket och i samhället

Historiska mästare

Mästaren Jan Nilsson, särskilt inbjuden anställd till kungalunchen, stod i solskenet och såg belåten ut. Kanske tänkte han på de fyra mästare som redan när bruket projekterades, kom till Kosta: *Johan Eder, Christopher Schyttz Anewald Waltzer och Johan Thomas From* blev pionjärer.

Utlänningar till börden, men varifrån de närmast kom vet vi inte.

Froms namn lever kvar. Fortfarande kallas en del av Kosta samhälle "Frommens". Synliga bevis av denne förfarne mästare kan beses i Ekeberga och Herråkra kyrkor.

Ljuskronor tillverkade av From pryder än idag dessa kyrkorum.

Konstnärerna

Inte förrän 1895 kom konstnärerna in i bilden. I Kosta anställdes då Axel Enoch Boman. Tre år senare kom Gunnar G:son Wennerberg och därefter har en lång rad, konstnärer verkat på bruket. Några, som är väl kända av kostaborna, är Elis Bergh (1929-50) som skapade många av de gamla, välkända serviser och blomglas som fortfarande finns kvar i äldre Kostahem, Vicke Lindstrand (1950-73), som blev fömyaren, Ann Wärff/Wolf (1964-78) Sigurd Persson (1968 - 82), Lisa Bauer (1969 - 91) och Bengt Edenfalk (1978 - 89).

Georg Bogislaus **S**taël von Holstein

Nu stod Kosta Bodas konstnärer beredda att berätta för Kungen, en om sin hyllning till de 250 åren, "Edition 1992". Göran Wärf, Anna Ehrner och Ann Wählström, som har sina ateljéer i Kosta, Monica Backström och Kjell Engman, Boda, Bertil Vallien, Ulrica Hydman-Vallien, och Gunnel Sahlin, Åfors. Med undantag av Bertil Valliens "Destination" som tillverkats i Åfors, har alla pjäserna till "Edition 1992" gjorts på Kostabruk.

Jubileumsutställningen

Jubileumsutställningen består av ett urval Kostaglas från 1742 fram till våra dagar samt av "Edition 1992".

Den historiska delen har sammanställts av intendent Anders Reihner. Han presenterade utställningen för H.M. Konungen, visade runt och berättade om den olika föremålen. Därefter presenterade marknadsdirektör Anders Björck, konstnärerna, som var och en berättade om sina föremål i "Edition 1992".

Produktion

Kostas fabrikschef, Kennert Koch, fick sedan ta vid och visa Kungen runt i produktionen.

— Kungen var mycket intresserad. Han har ju varit här förut och visste en hel del om glastillverkning. Han frågade mycket hela tiden medan vi gick runt och det var både roligt och lätt att få visa honom vår produktion här i Kosta.

Barnarbete då och nu

I hyttgången ställde skolbarnen ut ett grupparbete. Kungen stannade och talade intresserat med vart och ett av de fem barn som stod vid de olika objekten. Ett tema var barnarbete. Det var, som vi tycker idag, olidliga förhållanden som många småpojkar fick leva under, då de under hugg och slag skulle vara glasblåsarna till pass i hyttan.

Nu stod en frimodig gosse och pratade med Kungen och på fråga om han skulle bli glasarbetare när han blev stor svarade han "nej". Vad ska du då bli, frågade Kungen. "KUNG", fick han till svar och H.M. fick sig dagens hjärtligaste skratt.

Herrgården

Lunch äts under gemytliga former på Herrgården, som sedan 1963 används för Kosta glasbruks representation. Byggnaden fanns redan då glasbruket grundades och kallades då Karaktärsbyggnaden.

Den hörde till gården Dåvedshult, på vars ägor glasbruket och stor del av Kosta samhälle sedermera skulle komma att byggas. Den första hyttan byggdes sydväst om Herrgården.

1757-58 flyttades Herrgården till sin nuvarande placering och byggdes om helt. En raritet i Herrgårdsbyggnaden är de delvis bevarade väggmålningarna, utförda av Peter Edberg från Lövsjö i mitten av 1700-talet.

I sitt lunchtal erinrade VD Göran Bernhoff om Kung Carl XVI Gustafs anfader Carl XIV Johan som 1832 övernattat i Herrgården. Han delade vid sitt besök ut "penningar till glasblåsarna", enligt den tidens sed.

Bostad åt brukschefen

Herrgården har ända fram till 1963 varit bostad åt brukschefen. Wickenberg, Angerstein, Dufwa, Hummel, Fogelberg, Rosén och sist i raden Karl och Ebba Karlsson.

Kungens bord

Kungens bordsdam var formgivaren Anna Ehrner, som kom till Kosta 1974 och på Kungens vänstra sida satt Ann Wählström, formgivare på Kosta sedan 1986.

H.M. Konungen omgiven av tv Anna Ehrner och th Ann Wählström och Mikael Lilius, VD Incentive

Foto: Hans Runeson

Anna: — Det var mycket trevligt att tala med Kungen. Han var på gott humör och skrattade mycket. Vi talade om produktutveckling. Kungen var intresserad av gången i arbetet, kontakterna med produktionen och marknadsfolket och vem som fattade det slutliga beslutet. Vi talade om hundar och hästar och om hur nyttigt det är för barn att få lära sig umgås med djur och att lära sig sådana färdigheter som man sedan har nytta av hela livet.

Desserten var särskilt lyckad. Kungen tyckte mycket om rabarber som påminde honom om barndomens somrar på Öland.

Ann: — Kungen var lättsam och han föreslog att alla skulle ta av sig kavajerna innan man satte sig till bords. Det var varmt, så jag tog tacksamt emot anbudet, för även jag var klädd i kavaj. Vi pratade mest om formgivning. Kungen var mycket intresserad av modern design.

Ylva Olsson, har arbetat på Kostas orderavdelning i 45 år. Placerad mitt emot Kungen under lunchen. "Jag tycker att det var mycket trevligt." "Var Du inte nervös?" "Nej inte alls. Kungen var så naturlig och hade kopplat av. Alla pratade glatt på runt bordet. Stämningen var glad och lättsam och alla verkade ha trevligt."

Jan Nilsson, mästare. Kom från Skruv till Kosta 1978. — Det var lite oroligt när jag fick veta att jag var inbjuden. Men när jag väl kom dit gick det utmärkt.

Det var god stämning och Kungen verkade ha trevligt. Det är roligt att ha varit med om detta, ett trevligt minne. Det händer nog bara en gång i livet att man får äta lunch tillsammans med Kungen!

Små incidenter inträffar alltid en sådan här dag. Anders Björck berättar att han glömde överlämna första exemplaret av jubileumsboken till Kungen. — Jag kom på det under den företagspresentation som VD gjorde. Jag skötte diabilderna. Kvickt vinkade jag fram en säkerhetsvakt och smög, läs klampade, iväg och hämtade boken.

Gästboken på Herrgården höll också på att bli bortglömd. Tur var att Kungen stannade så länge på Servicehuset, så att Göran Bernhoff i sista sekunden kunde få Kungens namnteckning innan han satte sig i bilen för att åka till flygplatsen!

Jubileumsboken, en uppskattad present, överlämnades som gåva till alla anställda vid Kosta glasbruk.

Hej,

Nu har snart halva 1992 passerat och vi kan se tillbaka på en händelserik period. Det är helt naturligt att Kosta glasbruk har stått i centrum - och fattas bara annat! Tvåhundra femtio år inger både respekt och beundran runt om i världen. Kungabesöket den 22 maj blev definitivt en av årets höjdpunkter, vilket ju framgår av denna tidning.

Helt klart är emellertid att det varit ännu roligare att fira detta jubileum i ett bättre ekonomiskt klimat. Det finns tyvärr inga fasta tecken som tyder på att konjunkturen är på väg uppåt igen. Någon fri draghjälp i försäljningsarbetet ser vi därför inte ut att få.

Om vi betraktar våra konkurrenter, verkar flertalet vara drabbade av samma tröghet i marknaden. Företag som irländska Waterford och franska Baccarat går med förlust, och det förnämnda bruket kommer i år att tvingas till betydande personalminskningar.

Trots detta svaga konjunkturläget, kunde vi vid bolagsstämman slå fast att 1992 har börjat bättre än föregående år. Främsta skälet till vår försäljningsökning är att de svenska och australiensiska marknaderna utvecklats väl. Försäljningen i Europa, liksom i USA och Japan har varit betydligt svagare.

Jämför vi försäljningsutvecklingen för Orrefors och Kosta Boda, kan vi konstatera att båda ligger i nivå med budget, men att Kosta Boda ökat sin fakturering med 13% jämfört med 1991. En utmärkt prestation!

Produktionen ligger på budget, med undantag av Sandvik, som överträffat sin plan med 10%. Orreforsbruket har tappat i motsvarande mån. Övriga bruk håller sina produktionsresultat.

I stort kan vi alltså vara nöjda med utvecklingen så här långt. Ett par orosmoment finns dock. Den svaga försäljningen i maj månad får inte visa sig bli ett brott på den positiva trend som vi upplevde i början av året. I skrivande stund är det för tidigt att yttra sig om juni månads siffror. Det andra problemet är produktionsresultatet i Orrefors. Här sacker vi efter bl a till följd av dålig glaskvalitet vid vannorna. Dessa komplikationer måste vi komma till rätta med.

Tack för de goda insatser som gjorts hittills under året. Låt oss hoppas att vi tillsammans med övrig svensk industri kan se fram emot en något ljusare höst än vad vi upplevt de senaste två åren.

Låt mig nu önska er alla en riktigt skön semester i ett soligt och fint sommarväder!

Göran Bernhoff

NOTISER

Investeringar under året:

I **Boda** kommer man göra förbättringar för att få effektivare ventilation i hyttan.

Kosta får ny kylugn som ska användas för större styckebitar.

En svarv till mekaniska verkstaden ska också installeras.

I **Orrefors** investeras i kontinuerlig syrarening och i skyddsridå vid syratankar.

I **Åfors** ska reparation av el-uttag och belysning i hyttan verkställas.

GASOLOLYCKAN I (5) EMMABODA

Med anledning av gasolexpllosionen i Emmaboda den 21 maj, inbjöds samtliga gasolansvariga, samt plats- och produktionschefer i Orrefors AB till en träff i Emmaboda.

Arne Fransson (som ju själv blev drabbad i olyckan) och ställföreträd. räddningschefen Inge Almgren, Emmaboda, visade olycksplatsen som "en lektion i verklighetskunskap". Därefter följde diskussion om gasolen och dess möjligheter och risker.

Vid vårt företag har man gjort olika insatser för att höja medvetandet om riskerna vid gasolhantering. Under hösten 1991 genomfördes en utbildning och då utsågs även två personer vid varje bruk som ansvariga för den lokala säkerheten. Föreståndare för gasolhanteringen och övergripande ansvarig vid Orrefors AB är Krister Köhnke.

GLÖM INTE sommarens
konstglasauktion den
9 augusti kl 13.00 i Folkets
Hus i Hovmantorp!

NOBELSERVISEN TOG PRISET

Utmärkt Svensk Forms stora designpris gick i år till en designerinsats som höjde sig över resten - *Nobelservisen* - framtagen i samarbete av de tre formgivarna Gunnar Cyrén, Orrefors, glas och bestick,

Karin Björqvist Rörstrand/Gustavsberg, porslin och Ingrid Dessau, Klässbol, dukar och servetter. Priset utdelades på Utmärkt Svensk Formutställningen på NK i Stockholm den 18 maj av Prinsessan Christina, Fru Magnuson.

Utställningen, som omfattar ett åttio-tal belönade produkter, är också en vandringsutställning som under ett år turnerar runt hela Sverige. I höst, 14/10 - 1/11, kan den beses på nära håll, nämligen på Konsert- och Kongresshuset i Växjö.

Mottagarna av Utmärkt Svensk Forms Stora Designpris.

Fr v Ingrid Dessau, Gunnar Cyrén och Karin Björqvist

Foto: Per Larsson

Om du blir sjuk under semestern...
Anställda i Boda, Kosta och Åfors ska göra sjukanmälan till telefonväxeln i KOSTA tel 0478/50300
Orrefors och Sandviks anställda gör anmälan till telefonväxeln i ORREFORS, tel 0481/34 000.

JUBILEUMSPROGRAM

Den 25 juli är den egentliga födelsedagen för Kosta glasbruk.

Under vecka 30 kommer det därför att hända mycket runt glasbruket.

Hyttstill serveras för allmänheten varje kväll.

21, 22 och 25/7 framför TIG, Teater I Glasriket, "Historiska tablåer", nyskrivna episoder om verkliga händelser vid Kosta glasbruk.

23/7 håller trubaduren Mats Paulsson konsert.

25/7, på själva jubileumsdagen, hålls en högtidsstund i Kosta gamla hytta. Ekeberga församlings nytillträde komminister, Lars Söderberg medverkar och Kosta Musikkår konserterar.

Galaxy

Redan den 22/6 börjar Radio Kronoberg sända sitt program "Galaxy" från Kosta glasbruk.

Preliminärt inbokade artister är bl a Robert Wells, Ingmar Nordström, Östen Warnebring, Malena Ivarsson, Kiki Danielsson, Uffe Larsson, Lasse Åberg och Badrock.

I samarrangemang med Kosta Boda kommer Joe Labero, världsberömd illusionist, som första artist. Göran Ringborg är också inbokad under sommaren.

Håll ögonen öppna efter mer information i tidningar och på anslagstavlor!

Jubileumpoststämpel

Den 25/7 kan man få brev och kort jubileumpoststämpel vid Muséet Gamla Kosta. Det är Ekeberga Hembygdsförening som på detta sätt hyllar det 250-åriga glasbruket och samhället Kosta.

Eleverna vid Lustigkullaskolan har arbetat hela våren med en jubileumsutställning i fem teman:

Skola, Kläder, Lek,
Boende och Barnarbete.
Se utställningen i Kafé Kosta under hela sommaren!

GLAD MIDSOMMAR OCH EN SKÖN SEMESTER
ÖNSKAS ALLA LÄSARE FRÅN REDAKTIONEN

☐
KOSTA
1742 **250** 1992
250 years of craftsmanship

**Den 22 maj 1992,
i strålande solsken och en prunkande natur, besökte
H. M. Konungen Carl XVI Gustaf Kosta
och invigde Jubileumsutställningen.**

**Van vid sax och sidenband, blev Kungen överraskad när han upptäckte att
det blågula bandet denna gång var helt av glas!
Men under överinseende av VD Göran Bernhoff klippte Kungen ändå till
med glasblåsarpipan.**

Skolbarnen bildar häck. Rättning i ledet och flagga i hand, instruerar lärarna.

H. M. Konung Carl XVI Gustaf har hälsas välkommen till Kosta av VD Göran Bernhoff. Inbjudna gäster presenteras.

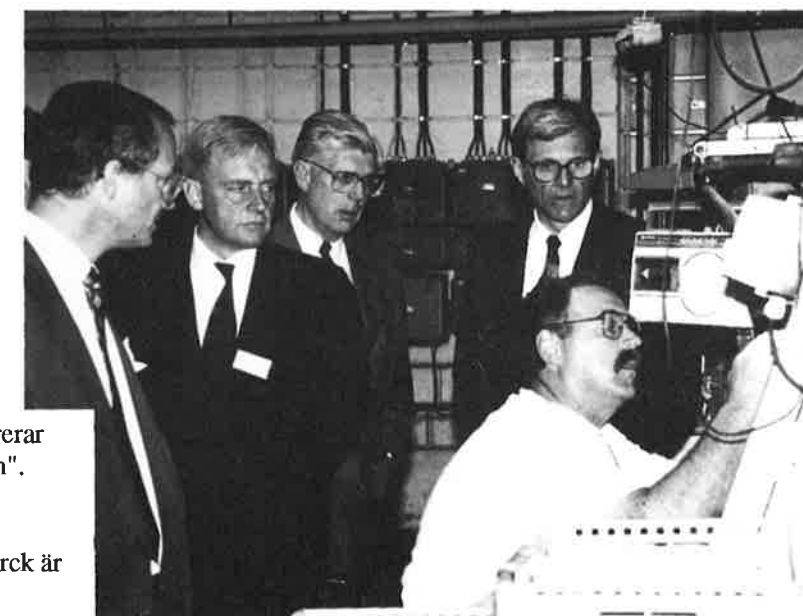
I hyttan hade Kungen många frågor att ställa till fabrikschefen Kennert Koch. Fr h Toivo Nieminen, Stefan Erlandsson och Gerhard Moschna.

Kungen talar. T h skymtar, bland särskilt inbjudna gäster: Ingvar Alm SIF, Jan Nilsson, mästare, Gösta Strand SALF. Mellan Kungen och VD de båda landshövdingarna Sten Wickbom, Kronobergs län och Erik Krönmark, Kalmar län.

Kungen i glatt samspråk med Monica Backström och Anders Björck, vid Monicas Praktburkar, Edition 1992.

Hans Mutschlechner demonstrerar slipning av servisen "Madigan". Kungen, Göran Bernhoff, Förste Hovmarskalk Jan Kuylenstierna och Anders Björck är intresserade åskådare.

I utställningshallen visar Anders Reihnér på en detalj för en intresserad monark. Glas ur Sten Branzells produktion (1922-1930)

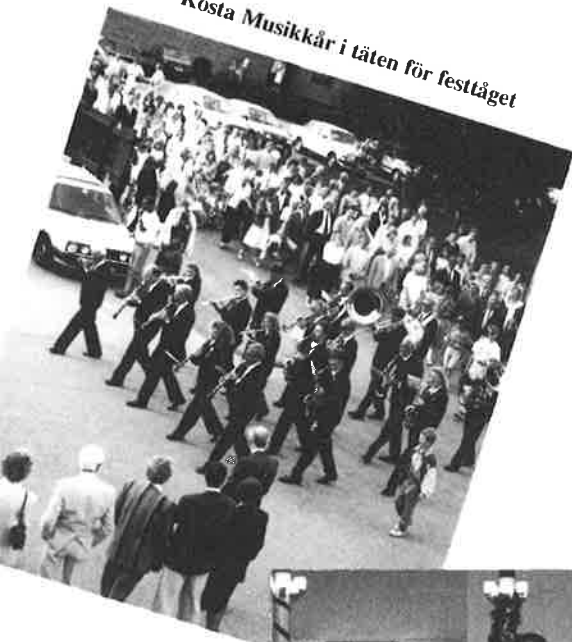

Anders Björck presenterar Jubileumsutställning och konstnärer för H.M. Konungen. Här vid Anna Ehners Northern Lights.

Kungen i samtal med Jan Neikter på gravörverkstaden. I förgrunden Gordana Petkovic.

Kosta Musikkår i täten för festtåget

Anders Björck, Kosta Boda, hälsar välkommen

Gåva till Kosta glasbruks personalstiftelse

S-Å Erlandsson
Fabriks

Gösta Strand
SALF

Göran Bernhoff
VD

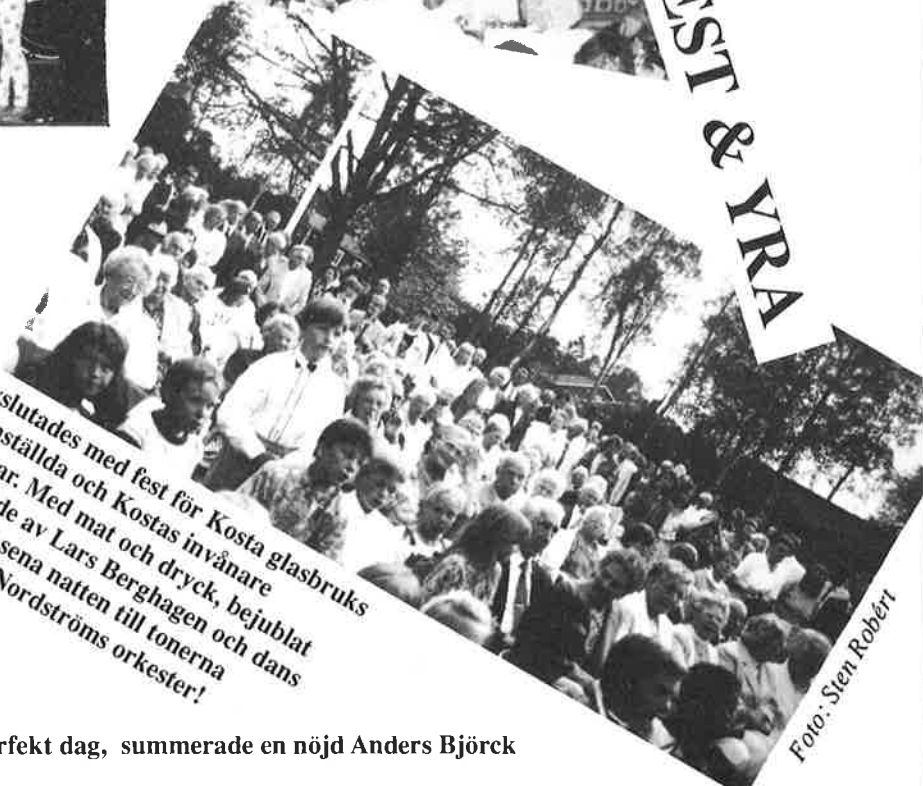
Lars Berghagen
underhåller

Ur Kosta Herrgårds gästbok den 22 maj 1992

En dag i världens tid
I en bygd som länge varit
I ett av stiftens ämnen
I ett av stiftens ämnen
I ett av stiftens ämnen
I ett av stiftens ämnen
I ett av stiftens ämnen
I ett av stiftens ämnen

LARS BERGHAGEN
SALF

Dagen avslutades med fest för Kosta glasbruks
anställda och Kostas invånare
i alla åldrar. Med mat och dryck, bejublat
framträdande av Lars Berghagen och dans
till sena natten till tonerna
av Nordströms orkester!

Foto: Sten Robert

— En perfekt dag, summerade en nöjd Anders Björck